

ELOFIZETES

HELYBEN ES VIDEKEN

Egy évre ... 150 Lei.

Fél évre ... 75 Lei.

Egy negyed évre 87-50 Lei.

Egy óra ... 12-50 Lei.

Nyilvántartási költségek
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG

Aradi és ceanádi egyesül-
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 321.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Rézervény
Társaság.Bulevardul Regele Ferdi-
nand L. (József tőh.-ut 22-
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1920.

Szerkesztő:
Stauber József.

Péntek, november 12.

Nem engedé yezték az aradi
tőzsde megnyitását.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara már régebben memorandumot terjesztett a városi prefektushoz és arra kérte, járjon el a kormányhoz aziránt, hogy az aradi árutőzsde ismét megkezdhesse működését. Az akkori prefektus a kamara memorandumát pártoló záradékkal terjesztette a bucaresti kormányhoz. Azóta hosszú idő telt el, míg végre a városi prefekturára megérkezett az igazságügyminiszter döntése. Eszerint a miniszter az arad árutőzsde megnyitását nem engedte meg azzal az indokolással, hogy a tőzsde működésének megkezdése most még nem időszerű.

Rehabilitálták Bohatiel Leót.

Élénk emlékezetben van még a vád, amely miatt Bohatiel Leo, a CFR. clujii (kolozsvári) központi igazgatója állásáról lemondott. Azt a vádat hozták fel ugyanis ellene, hogy az ő tudásával lei manipulációk történtek. A bucaresti igazgatóság a vasutasok fizetését leiben folyósította, amelyeket Clujon (Kolozsváron) beváltották koronára és a vasutasok fizetését koronákban folyósították. Annak idején Bohatiel tisztázta magát a vádak alól, azonban állásáról lemondott. Most arról értesülünk, hogy Bohatiel Leot Macri tábornok, az államvasutak vezérigazgatójának helyetteseül nevezték ki azzal, hogy a vezérigazgató távozása után ő lesz utóda az igazgatói székben.

Harmincszorosa emelik
a kutyaadót.

A Hivatalos Közlöny legutolsó számában rendelet jelent meg, amely az érvényben levő kutyaadót az egész országban felemeli. A rendelet értelmében a helyhatósági szabályrendelet szerinti adókat a következőképp kell megállapítani: *Luxus kutyákért az előző adó 30-szorosa. Hasznos kutyákért az előző adó 3-szorosa, a korona értéket leiben (1:1) számítva.* Felemelik azonban a többi illetéket is. Így például a gyepmester által befogott kutyák tartásdíját, stb. az előző díjak tízszeresére emelik fel. Hadi és rendőrkutyák pedig csak abban az esetben adómentesek, ha az illető katonai parancsnokság vagy rendőrfőnök igazolja, hogy eredeti rendeltetésükre használják őket. Ugyanez a rendelet intézkedik arról is, hogy kutyákat nyilvános helyiségekbe 500-2000 leiig terjedő büntetés terhe mellett tilos bevinni. A rendelet értelmében nemcsak a kutya tulajdonosát, hanem az illető helyiség tulajdonosát is ugyanúgy megbüntetik. Ez a rendelet már ez év október 30-án életbe lépett.

Take Jonescu külföldi utjáról.

(Ünnepélyes fogadtatás.)

BUCURESTI. Take Jonescu külügyminiszter vasárnap este érkezett vissza külföldi körutjáról. A vonat érkezési ideje nem volt biztos, mégis nagyszámu közönség várta a külügyminisztert az állomáson és nagy ovációkban részesítette. Az Universul munkatársa kérdést intézett a külügyminiszterhez, hogy a szövetségesek milyen magatartást tanúsítanak a kis antanttal szemben? A miniszter a következőket mondotta:

A külföldi sajtó nem ismerve a helyzetet, úgy állította be a

dolgokat, mintha a kis antant szembehelyezkedni kívánna a nagy antanttal. Amidőn azonban külföldre érkezvén a kis antant célját kellő megvilágításba helyeztem, úgy a francia, olasz, mint az angol kormányok a legteljesebb pártolást biztosították. Arra a kérdésre, hogy milyen a jelenlegi viszony Franciaország és Anglia között, azt mondotta a miniszter, hogy a szövetség ledönthetetlen, s erre Romániának is szüksége van politikai érdekeinek megvalósítása céljából.

Annektálták Dél-Tirolt. Országos gyász
Ausztriában.

BÉCS. Az elmúlt napokban történt meg Dél-Tirol formászerű annexiója Olaszországhoz. Dél-Tirol legnagyobb német központjának, Bozennek polgármestere most tette le az osztrák kormány jóváhagyásával a hűség esküt Olaszországra. Az eskütétel nagy ünnepséggel történt. *Credaro*, az ujonnan annektált olasz területek főköormánybiztosa, német nyelvű beszédet tartott az egybegyűlt népek. A beszédben biztosította, hogy Olaszország is, meg ő is meg fogják érteni új polgártársaik szellemét és azt mindig tiszteletben tartják. *Parathoner* dr. polgármester válaszbeszédében kijelentette, hogy az eskü letételével súlyos áldozatot hozott, mert még ma is az a meggyőződése, hogy Német-Dél-Tirol népszavazás nélküli átsatolása az erősebb hatalmával szankcionált igazságtalanság. A polgármester azután fölsorolta az ország panaszait és ki-

vánságait és sürgette a teljes autonomia megadását. Ezzel egyidejűleg gyász-ünnepségeket rendeztek a déli tartományrészt elvesztéséért. Az összes templomokban gyász-istentiszteleteket tartottak, amelyen Tirol népe fekete ruhában vett részt. Az összes hivatalokat, iskolákat, kereskedéseket bezárták. A tanuló-ifjaknak megmagyarázták az országos gyász jelentőségét. Tirol minden városában és községében gyászfátyollal bevont nemzeti zászló lengett. A tartománygyűlés rendkívüli ülést tartott, amely határozatilag kimondotta, hogy Dél-Tirol átsatolását keserűség nélkül nem vehetné tudomásul, ha csupán olaszok által lakott területről lenne szó. A német vidékek elszakítása ellen azonban újólag tiltakozik. Nem vesznek búcsút déli testvéreiktől, mert az országot feloszthatják, a nép azonban egyseges marad.

A lakásügyi kormánybiztos — munkában.

(Gyorsan elintéztett panaszok.)

Guiu Mihály lakásügyi kormánybiztos ma megkezdte fervebevett szemleutját a városban. Az átvett kérvények alapján személyesen győződött meg az állapotokról és már ma körülbelül husz lakás és üzlethelyiség kérdését intézte el. *Diirr* Gusztáv József főherceg-uti üzletéhez tartozó nagy raktárt elrekvirálta *Veres* és *Grauentfeld* kereskedők részére, akiknek eddig a Fischer Eliz palotában volt butorraktárunk. A Fischer Eliz palotái raktárban pedig négy iparost helyezt el. *Vlath* István kérte, hogy *Varjassy* József-utca 28. számú házából lakoltassák ki özv. Hunyadinét, mert ő kis háza helyébe bérpalotát akar emelni. A kormánybiztos eleget tett *Vlath* kérelmének. Özv. Hunyadiné részére más lakást utaltak ki. *Mayer* Demeter kérte, hogy *Kálvin* János-utca 43. számú házában lakó *Weisz* Arnold gyógyszerész lakásából rekviráljon el egy szo-

bát. A gyógyszerésznek három szobája volt és csak egyedül lakik abban feleségével. *Mig* Mayer nagysámu családja nem fér el kis lakásában. *Guiu* kormánybiztos elrendelte, hogy a szoba *Mayer* lakásához csatoltassék. A kormánybiztos rendelkezést kapott a belügyi reszorttól, hogy *Adler* Andor, volt Lázár Gyula féle üzlethelyiségénél tartson szemlét és ha az esetleg *Adler* javára döntene, akkor változtassa meg a miniszterium határozatát, amely tudvalevőleg *Harmat* Jánosnak ítélte oda a helyiséget. A kormánybiztos személyesen megvizsgálta az ügyet. Az üzlethelyiséget meghagyta *Harmat* tulajdonában. *Milovics* János panaszt emelt, hogy házában lakó *Radován* Miklós és *Blaháné* lakók nem tértek meg egymással. A kormánybiztos *Radován* saját házába telepitette, ahol eddig *Reinhardt* Kálmán butorgyáros lakott. *Reinhardt* be-

költöztette saját, *Adrassy*-tér házába *Springer* Ignátné lakásába, *Springerné*nek pedig *Radován* lakását utalta ki. *Deutsch* Sándor kérte, hogy rekvirálják el részére egy katolikus gimnáziumi tanár lakását, akinek természetben van lakása. a gimnázium *Apponyi*-körúti épületében. *Guiu* kormánybiztos a tanárt a gimnázium épületében levő lakásba utalta, a *Szekeress*-utcai lakást azonban nem *Deutsch*nak, hanem egy lakást kérvényező román tanárnak adta ki. *Friedrich* és *Czell* brassói szállítók, a Szabadság-tér 16. számú házában két szoba és konyhából álló raktárunk van. A kormánybiztos a cégtől a lakást elrekvirálta.

Munkatársunk beszélgetést folytatott a lakásügyi kormánybiztossal, aki arra kéri a közönséget, akinek lakáspanasza van, keresse fel bizalommal és személyesen adja át a kérvényeket. A kormánybiztos meghosszabbította Aradon való tartózkodását mindaddig, míg a panaszokat el nem intézi és az aradi lakáshivatal alkalmazottait beoktatja az új lakáshivatal rendjébe. Munkatársunk megkérdezte, hogy mikor megy a folyó hó 6-áról elmaradt repatriáló vonat? *Guiu* Mihály azt mondotta, hogy repatriáló vonatok mindaddig nem indítanak, míg a Magyarországgal folytatott tárgyalások be nem fejeződnek. Románia eddig körülbelül 10 ezer waggont követel Magyarországtól, melyekben repatriáltak hagyták el az országot. Magyarország ezeket a vagonokat úgy fogja visszaszerezni, hogy azokban repatriálják majd azt a körülbelül 40 ezer székelyt és erdélyi illetőségű magyart, akik Romániába való repatriáltatásukat kérték.

Egy négyzetméter ablak ára
— 160 Lei.

Az *Acsev* igazgatósága holnap rendeletet ad ki, amelyben a vonatkozó személyzetet utasítják, hogy az utasok által betört kocsiablakokat az illető utassal kell megfizettetni. A rendelet, melyet az utazó közönségnek is tudomására fognak hozni, egyben megállapítja az árakat is, melyeket a kalauzoknak be kell szedni. Alapárnak egy négyzetméter területű üvegtábla van felvéve. Ennek ára 160 lei. Az ár aszerint változik, a milyen nagy volt az utas által betört ablak. A kár alkalmával a kalauz állapítja meg, mily területű az eltört üveg és azon az alapon számítja ki a fizetendő összeget. Ez a speciálisan vasuti intézkedés nem jelenti azonban egyúttal azt is, hogy most már a városi üvegek is hasonló árakat szedhetnek az ablaküvegekért.

Művészet.

Román szindarab a városi színház műsorán:

Viktor Eftimiu, az ismert román író Prometheus című ötfelvonásos tragédiáját az aradi városi színház igazgató-sága néhány héttel ezelőtt előadta előadásra. A tragédia görög légkörben, görög miliőben játszódik le; Eftimiu Prometheusnak, az ó-görög mitológia érdekes alakjának mondaköréből vette tárgyát. A versformában írt tragédiát, amelyet dr. Lichtfusz István aradi ügyész fordított magyarra, december elejére tűzte műsorra a színház rendezése.

A végrehajtó tegnapi reprizé nem nagy közönséget vonzott a színházba. De a kisszámú publikum nem sajnálta, hogy megnézte. Bissou mester pompás bohózatát. A kacagtató helyzetek pótolták a francia bohózatokban megszokott szellemes párbeszéd hiányát. Az előadás a maga teljességében nem volt az, aminek lennie kellett; bár a szereplők a maguk részéről mindent elkövettek, hiányzott a végrehajtó sava-borsza: a gördülékony Kiss Mariska sok ötlettel és humorral játszotta a kórtót, Varnay kacagtató volt a címszerepben, Kertész, Földes és Olasz pompás figurákat vittek a színpadra, Heppesné és a cs. kisebb szerepekben jeleskedtek. Polimuszó, a kiváló anyaszínész is igyekezett előadhatóvá tenni a nem neki való komikus szerepet. (Kv.)

Délutáni előadások. Szombaton délután ifjúsági előadásban az Inyen-élők népszínmű kerül színpadra és vasárnap délután népszíneru Fut a nagy Krivánon operettet játszóak.

* Bemutató az aradi színházban. Hétfőn este drámai premierben lesz része az aradi közönségnek. A szintársulat már hetek óta készül Moór Titusz című drámájának előadására s miután az előkészületek befejeződtek, az igazgatóság hétfőre kezdte műsorra tűzte az ujdonságot. Az Aradon még ismeretlen nevű szerző egy felvonásba tömörítette mondanivalóját és ezért hétfőn a Bajazzókkal és kedden a Paraszibecületekkel egyszerre játszó darabját.

A Modern Kabaré mai pikáns műsorán két kacagtató pikáns bohózat és nagyszerű operett kerül előadásra. Nagyszerű műsorral szerepelnek Kiss Lia, a népszíneru szubrett, Parvulescu trió, Walley, a világhírű akrobata, Bébé, Nádassy, Halász Rózsi, Lantos Ferenc, Krammz Böske, P. Réthy Irén, Lenkey, stb. Szombaton Kis Kadea operett bemutatója.

A mozgóképszínházak műsora. November 12-én az Apollóban: New-York rejtelmel X. Bűnügyi dráma. Az Urániában: New-York rejtelmel IX. Bűnügyi dráma.

New-York rejtelmelnek IX-X. része. Pénteken és szombaton a hatalmas Detektívdráma IX. és X. részét vehetjük a mozgóképszínházak az Uránia színházban még a IX. részt nézheti meg a közönség, az Apolló pedig a X. részt mutatja be. Wu-Fang továbbra is folytatja küzdelmét Clarel ellen. Egy alkalommal, midőn Clarel a Wu-Fang egy ópiumot csempésző hajóját igyekszik elfogni, Wu-Fangnak sikerül Helénát elrabolni és el akarja adni Gregor által rabzolgánonak. Heléna azonban a mártán hordott kis dróttalan táviró segítségével értesíti Clarelt, aki azonnal munkához lát és meg is menti Helénát.

Magyarországon felosztják az ötven éven belül szerzett földbirtokokat.

A „Neue Freie Presse” írja: A jövő hét folyamán, ha minden programszerűen történik, Magyarországon megkezdik a földbirtokreformnak nemzetgyűlési tárgyalását. Minél hamarabb le akarják tárgyalni ezt a javaslatot, mert minden politikus meg van győződve, hogy a népek földhöz juttatása egyik hatalmas tényezője a konszolidációnak. A javaslat szintiszta magyar alkotás, nem idegenből átültetett törvénytervezet. A bizottsági jelentés, dr. Kenéz Béla képviselő munkája, néhány számadattal is eléggé illusztrálja a szociális szükségességét, amely ezt a javaslatot létrehozta. Nagy-Magyarországon mintegy 1,230.000 törpebirtokos 1,240.000 hektár területen gazdálkodott, míg 3468 nagybirtokos az egész mezőgazdasági területnek majdnem egyharmadrészét foglalta el. A mai Magyarországon 870 nagybirtokos 1,600.000 hektár terület felett rendelkezik, míg 428.000 törpebirtokosnak még az 1,600.000 hektár egyharmadrésze sem jut.

Az igényeknek a kielégítésére a javaslat a mintegy 500.000 hold háború alatt szerzett birtokot je-

lőli ki elsősorban. Másodsorban jönnek a nyilvános számadásra kötelezett vállalatok birtokai és végül harmadsorban a tulajdonképeni nagybirtokok. Nagybirtok és nagybirtok között azonban lényeges különbséget tesz a javaslat, de még inkább a bizottsági jelentés. A javaslat harminc éven belül szerzett, míg a jelentés ötven éven belül szerzett nagybirtokokat jelöli ki elsősorban földosztásra igénybevehetőnek. A megvitatásnak teljes kártalanítással kell történnie. A mai valutáris viszonyok mellett a javaslat azt az óvatosságot alkalmazza, hogy a kártalanítás megállapítását mindezekelőtt a felekre bizza, másodsorban bírői döntés következik. De van egy ötletes szakasz, amely megengedi, hogy a felek a megváltási eljárást ki is tolhatják, elhalaszthatják tíz évre, amikor a korona árfolyama már megállapodik. A tíz év alatt a birtokbalépő fél évenként megállapítandó hásonbért fizet az eladónak, aki viszont előleget kaphat és vehet föl. A javaslat különben az egész földbirtok-politika irányítására az Országos Földbirtokrendező Biróságot állítja fel.

Pascutiu aradi CFR. igazgató lemondása

Illetékes vasúti körökben ma az a hír terjedt el, hogy Pascutiu aradi kerületi igazgató lemondott állásáról. Az igazgató a hó elején Bucurestiben tartandó értekezletre utazott, most pedig Belényesen

tartózkodik. Hír szerint Pascutiu igazgató lemondását elfogadták és a bucuresti vezérigazgatósághoz rendelték be. Utódja Frincu, a clujji (kolozsvári) kerületi igazgatóság pályafentartási főnöke lesz.

Egy pénzügyminiszter lovagias ügye.

(Vádaskodások a magyar parlamentben.)

BÉCS. A magyar nemzetgyűlés egyik legutóbbi ülésén Ereky Károly szélső antiszemita képviselő egy interpellációt terjesztett elő, amely szerint Ullmann István pénzügyminiszteri tanácsos egy cukor-ügynél súlyos visszaélést követett el. Báró Korányi Frigyes szombaton válaszolt az interpellációra. Ha panamáról van szó, úgy mond, úgy a vád visszahull Erekyre, mert ebben az ügyben egy aktát még írt alá, mint közéleti miniszter. Ereky Károly válaszolt a miniszternek. Hozzá a pénzügyminiszterium egyes tisztviselői jönnek el és megmutatják az aktákat. — Ugron Gábor: Elég disznóság! Ereky: Ezen nem nyilvánosan állítom, hogy a pénzügyminiszter ur tudatosan megkárosította az államot. — Báró Korányi Frigyes: Ez hazugság. (Ortási láma a Ház minden oldalán.) — Felkiáltások: Gazság ilyet mondani. — Ereky: En a pénzügyminiszter urat nyilvánosan megvádolom panamával.

Fülsiketítő láma támad e szavakra. Hallatlan gazság! Rend! Mentelmi elé! — felkiáltások. Rakovszky elnök percekig csegett.

Rakovszky elnök: A képviselő ur hitlen kezeléssel vádolta a pénzügyminiszter urat. Ez olyan súlyos sértés, a parlament tekintélyének és a pénzügyminiszternek oly súlyos meghántása, hogy ha állításait nyomban nem tudja igazolni, rendreutasítom. — Ereky Károly: Helyezzék vád alá a pénzügyminisztert és ott hajlandó vagyok mindent bebizonyítani. Viharos jelenetek és incidensek után a nemzetgyűlés a miniszter választását tudomásul vette.

Báró Korányi Frigyes pénzügyminiszter még aznap elküldte megbízottait Ereky Károlyhoz, hogy lovagias elégtételt kérjenek tőle. A megbízottak gróf Szechenyi Victor és Horthy István altábornagy. Ereky megbízottaként Csilléry Andrást és Weiss Konrádot nevezte meg.

Ismétlően meghíúsított csölei után Wu-Fang most egyenesen Clarel személye ellen fordul. Megtudja azt, hogy Clarel egy új rendszerű torpedót talált fel, ennek egyik modelljét ellopta. Clarel üldözésére indul és most már minden áron végleg le akar számolni ezen banditával. A tengerparton éri utól Wu-Fangot, ahol rettenetes küzdelem fejlődik ki a két lálos ellenség között, míg végre is mind a ketten a hullámokba zuhannak. Wu-Fangot csakhamar felszínre veti a víz mellébe szart késsel, ellenben Clarel elüti a hullámokban. Clarel halálos el-

lensége tehát lehetetlenné van téve örökre, de nagy kérdés, hogy Clarelnek sikerül-e megmenekülnie.

Szerető. Bródy Sándor híres színművész vetíti a New-York rejtelmel után az Apolló színház három napig és ennek lepergése után a közönség kívánságára a Meyerlingi tragédiát veszi repertúre.

AZ ARADI KÖZLÖNY
bekapcsolni telefonszám 151.

Fa-irtás Magyarországon.

Magyarország, melyről az erdő részeket levágták, most katasztrófálisan érzi a fa és szén hiányát. Nemcsak a fővárosban, hanem a vidéken is nagy a fahiány. A hirtelen beállott hideg most arra kényszeríti a lakosságot, hogy az utcán levő fákat vágja ki és használja fel tüzelőnek. Így Battonyán a dohánybevéltől elött gyönyörű sor jegenye szegélyezte az országutat. Ezeket a jegenyét már mind kivágták. Ép így kivágták az utcákon levő akácokat is. A melyeket mind tüzelőnek használtak fel. A magyar falvak el fogják veszíteni karakterisztiku külsejüket és a jövő nyáron zöld dísz és árnyék nélkül fogják a forró nyári hónapokat át szenvedni.

Furcsa vasúti katasztrófa.

RELGRÁD. Nagy katasztrófanak volt színhelye a belgrádi vasúti állomás. Egy a villamoshoz esatolt, szénnel megrakott teherkocsi ismeretlen okból elszakadt a villamoskocsitól és egyenesen be-szaladt a közeli vasutállomás torverjába. Az előcsarnok tömve volt, amikor az elszabadult teherkocsi kiszakította az ajtót. Oly hirtelen rontott be a szénnel megrakott vagon, hogy menekülésre gondolni sem lehetett. Négy embert agyongázolt a vagon, hatot súlyosan, negyvenet pedig könnyebben megsebesített. Az elszabadult kocsi oly nagy irammal jött, hogy az állomás foyerjára előtt lévő öt lépcsőn a legnagyobb könnyedséggel felrohant. A rendőrség megindította a nyomozást, hogy kit terhel a felelősség a halálos katasztrófiáért.

Dr. Varjassy Lajos éjjeli kalandja.

ORADEA-MARÉ. (Nagyvárad.) Tegnap éjjel a Fekete Sas szálloda második emeletén a lakók egy férfi jalkiáltásaira ébredtek fel. Be akartak menni abba a szobába, ahonnan a panaszos kiáltás hangzott, de az ajtó zárva volt. A szoba mellett lakott dr. Varjassy Lajos, volt aradi kormánybiztos és szegedi miniszter, aki ingben, kabátot kapva magára az utcára futott, hogy a rendőrségre menjen. Az utcán véletlenül találkozott Morár rendőrkapitánnyal, aki detektívekkel felment a szálloda. A kérdéses szoba lakói, Dimitrescu György és Macedon Péter vámtisztek időközben az ajtót kinyitották és a vendégeknek sikerült az általuk összevert szállodai portást kellemetlen helyzetéből kiszabadítani. Elmondta, hogy az ittasan hazatérő két vendéget a szobába felkísérte, egyikőjük, amint a szobába bementek, az ajtót bezárta és mindketten ütlegelni, sőt fojtogatni kezdtek. Morár kapitány a két ittas embert előállította igazolás végett és ekkor az egyik észrevette, hogy 10.000 lejt tartalmazó tárcáját elhagyta. A nyomozást ez irányban is kiterjesztették és Morár kapitány reggel az egyik ágymatracra alatta a tárcát pénzzel együtt megtalálta, valószínűleg ittas állapotban helyezte el a tulajdonos oda. A két vámtiszt ellen az eljárást megindították.

A görög trón.

BUCURESTI. Pál herceg a görög kormányt értesítette, hogy a részére följánlott trónt nem fogadhatja el. Válaszában kifejtette, hogy a görög trón Konstantin királyt illeti meg az alkotmány értelmében és az ő utódja a trónöröklésben csak György herceg lehet. Ő csak úgy fogadja el a trónt, ha a görög nép kifejezésre juttatja, hogy nem kívánja Konstantin visszatérését és kizárja a trónöröklésből György herceget is.

LYON. Venizelos kijelentette, hogy mindazok a választók, akik a legközelebbi választásoknál a liberális párt jelöltjeire adják le szavazatukat, ezzel egyuttal kijelentik, hogy Konstantin excsászár visszatérését nem óhajtják.

Felfüggesztették a debreceni főügyészt.

Bécsből jelentik: A magyar belügyminiszter Debrecen közigazgatási bizottságához leíratot intézett arról, hogy az ügyészség jelentése alapján, amely szerint dr. Magos György, Debrecen szabad királyi város tisztifőügyésze a román megszállás idején kommunista foglyokat szabadított ki s így a Btk. 478. §-ának első bekezdésébe ütköző vétség esete látszik fennforogni, elrendelte a fegyelmi eljárás megindítását és állásától azonnal felfüggesztette. Magos tisztifőügyész Debrecen városának vezető egyénisége. A belügyminiszter leírata a városban nagy feltűnést keltett.

Patronázs műhelyei.

A Patronázs-egylet kérelmére ma délelőtt volt a helyszíni szemle a Mittelmann-féle telepen. A helyszíni szemlét végző bizottságban résztvettek: Köller János táblabíró, Solymosán Illés, a Patronázs vezetője, Probszt Mihály építész és Zubor Andor tanácsnok. A bizottság megállapította, hogy a Mittelmann-telep egyrészt a katonaság vette igénybe, másrészen pedig faterlep van és hogy a műhelyek létesítése a faterlepi költségek miatt sokba kerülne. A bizottság ezután megtekintette a vasipari részvénytársaság telepét is a szegényház mellett levő konyhakertészetet. A Patronázs ezután fog határozni afelett, hogy hol kér megfelelő helyet a műhelyek céljaira.

Sport.

— AZ ARADI ÁLLAMI KÖZÉPISKOLA ÚJ NEVE. A mai napon volt rendelet alapján az aradi állami középiskola (polgári) a következő hivatalos címet viseli: „Josif Vulcan” aradi állami középiskola.

Megindul a vasúti forgalom Magyarországgal.

Holnaptól, november 12-étől ismét közlekedni fog az Aradról reggel 7 óra 40 perckor induló erdélyi személyvonat. A menetrendben lényeges változások is vannak felvéve. Így a Bucuresti-Nagyvárad vonalon ismét közlekedik egy gyorsvonatpár, amely indul Bucurestiből 5 óra 5 perckor reggel, Nagyváradra érkezik délután 2 óra 24 perckor. Ezzel a gyorsvonattal továbbítják Bucurestiből a Budapest—Wien közvetlen kocsikat. Közvetlen kocsik egyelőre egy podgyászokcsi, egy első-másodosztályú személykocsi és egy hálókocsi. Ezeket a kocsikat Oradea-Mareig (Nagyváradig) továbbítja a gyors; onnan pedig külön menetként viszik ki a határra, a

hol átadják a Mávnak. Munkatársunk ma kérdést intézett Jura állomásfőnökhöz, a menetrendváltásról. Az állomásfőnök a következőket mondotta:

— Már napokkal ezelőtt tervbe vittük a reggeli erdélyi személyvonat indítását, azonban közbejött technikai akadályok miatt ezideig nem volt bevezethető. Ép most beszéltem a fűtőházfőnökséggel, ahonnan azt a felvilágosítást adták, hogy a személyvonat valószínűleg csak szombaton reggel lesz indítható. A reggel induló személyvonathoz csatolják a bucuresti és oradea-marei (nagyvárad) közvetlen kocsikat. A délutáni személyvonat rendes indulási ideje 5 óra 31 perc marad.

Vádbeszéd a népbiztosok pörében.

A népbiztosok bírópörének csütörtöki főtárgyalásán dr. Aczél Imre főügyész-helyettes mondotta el vádbeszédjét: Megállapította, hogy azok a népbiztosok, akik részt vettek az úgynevezett forradalmi törvényszékek felállításában, tudatában voltak annak, hogy mit cselekszenek. A kihirdetett statárium rendeletnek érvényt akartak szerezni dr. Agoston Péter, Szabados, Nyisztor népbiztosok, a mikor a kegyelmi ügyeket utasították el. Felbujtói bírnészes segítik a Stenczel, Nikolényi és Várkonyi meggyilkolások ügyében kétségtelen. Sem Szamuely, sem forradalmi törvényszék, sem a terroristák nem fejtették volna ki szörnyűséges munkájukat, ha nincs mögöttük a forradalmi kormányzótanács. Mind a tíz vádlott ellen vádat emel *hetvenegy rendbeli gyilkosság* büntette címén mint felbujtók ellen és a forradalmi törvényszékek által hozott halálos ítéletek folytán elkövetett gyilkosságok miatt. Ugyancsak mind a tíz vádlottat *harminckét rendbeli gyilkosság büntetéssel vádolja*. A júniusi ellenforradalomban *Haubrich* kétszínű játékot űzött. Tudott az ellenforradalomról, tettei látszólagosan az ellenforradalmárok javára mutatkoz-

tak; de amikor látta, hogy az ellenforradalom megbukik, mindent az ellenforradalmárok ellen fordított. A széles okfejtésű, nagyarányú vádbeszéd hivatkozott *Rónai Zoltán* és *Kun Béla* krokodilkönyves bucsuszavaira, a külföldre menekült bolsevistavezérek aljas aknamunkájára, becstelenségre, gyalázkodására, majd így végződött:

1919 március 21-én Kun Bélaék a gyűjtőfogház falai között vették át a hatalmat, amelyet a magyarországi szociáldemokrata párt vezetési szervei szereztek meg számukra. Itt a börtön falai között született meg az az uralom, amely oly sok nyomort, szenvedést, kétségbeesést, gyászt és gyalázatot hozott reánk. Nos hát, uraim, akik nek törvénytíró, jogfosztó, nemzetrontó, rablógyilkos uralmuk a börtön falai között született meg, azok méltók arra, hogy a börtön falai között pusztuljanak el.

Szombaton, hétfőn és kedden mondják a védőbeszédet, amelyekre Aczél kir. főügyész-helyettes fog replikázni. Ítélet e hét végén, vagy jövő hét elején várható. Az ítéletet nemcsak a magyarországi, de az összes külföldi szociáldemokrata munkásszervezetek nagy izgatottsággal várják.

HIREK.

Ég a Neptun-fürdő.

Ma este fél 8 órakor a Neptun fürdőnél kabin részén tűz ütött ki. A tűz gyorsan elharapódzott és terjedt a száraz laakatrészekben. Hamarosan megjelent néhány bator katona, akik az égő iahasabokat beledobálták a Marosba és így a tűz nem tehetett nagyobb kárt. Az egyik női kabinsor leégett. A kivonult tűzoltóság rövid idő alatt eloltotta a tüzet. A tűz keletkezésének oka ismeretlen.

CSEREY ALEZREDES MEGNŐSÜLT. Oradea-Mareből (Nagyvárad) írják: Cserey Dezső alezredes, akit a román hadbíróóság kétszer ítélt halálra és akit a bucuresti legfőbb katonai törvényszék nemrégiben felmentett, házasságot kötött Hoványi Irénnel. A szerelmét már régebb óta összekötötték Cserey alezredes Hoványi Irénnel. Az alezredes felesége leánya dr. Hoványi Gyula nagyvárad-i jogakadémiai dékánna.

PÁLYAZAT. A polgármester pályázatot hirdet a mérnöki hivatalban megüresedett irodasegéd-tisztii állás betöltésére. A pályázati határidő november 30-ig bezárólag. Négy középiskola

elvégezéséről szóló bizonyítvány okvetlenül szükséges.

AZ ÁLLAMNYELV HASZNALATA. Ma kormányrendelet érkezett a városi prefekturára, amely az államnyelv használatát precizirozza. A rendelet szerint a megye területén a községek egymás között a saját anyanyelvükön levelezhetnek s ugyancsak saját anyanyelvükön intézhetnek közvetlen felterjesztést a kormányhoz. Ellenben az államnyelv használata kötelező a más megyék községeivel való hivatalos érintkezésben, az egyes állami hivatalokhoz és katonai hatóságokhoz intézendő hivatalos iratokban.

ROMÁN KULTUREGYLET ARADON. Arad román társadalmi ma délelőtti népes gyűlést tartott a megyeháza közgyűlési termében, ahol megalakította az aradi román nemzeti közmuvelődési egyesületet. Az alakuló közgyűlésen Pap I. János püspök elnökölt. Résztvettek a közgyűlésen dr. Moldován Silvius prefectus, dr. Robu János polgármester, Daschivici tábornok, Margineantiu Titusz pénzügyigazgató, dr. Avramescu Vasul törvényszéki elnök és még sokan.

ELJEGYZÉS. Holik János folyó hó 7-ikén eljegyezte özv. Darvas Jánosné bájos leányát, Bözstikét.

— LÉGIPOSTA SZABADKA ÉS BUDAPEST KÖZÖTT. Belgrad. November 29-én megindul a rendszeres légiközlekedés Szabadka és Budapest között. A repülőposta kezdetben csak levelezőlapokat, újságokat és leveleket közvetít, később könnyebb csomagokat is. 60 grammon aluli levelek közvetítési díja 12 korona, a levelezőlapoké 8 korona s az újságoké példányonként egy korona lesz.

— HALALOZÁS. Özv. Madarász Józsefné 49 éves korában Aradon elhunyt. Temetése f. hó 12-én délután fél 4 órakor lesz a Strada Marasesti (Kossuth-utca) 32. számú gyászházból.

Könyvtárakat, tantervket, mázas arad. vasz. kérdel.

— JÖVŐ HÉTEN Bécsbe utazom, megbízásokat árubeszerzésre és stb. elintézkedéseket elfogadok. Herzfeld Albert kereskedő, Asztalos Sándor-utca.

Halálos gázmergezés.

Ma reggel a Magyar-utca 9. számú házban özv. Felder Frigyesné és leányát Molnár Ferencné Felder Marikát holtan találták a házbéliek. A lakószobában átható gázszag érzett, amiből nyilvánvaló volt, hogy a szerencsétleneket gázmergezés ölte meg. A rendőrség részéről Schorpu ügyeletes rendőrtiszt és dr. Popoviciu rendőrorvos mentek ki a helyszínre. A szemle alkalmával megállapították, hogy a gázcső a szomszédos ház falában megrepedt és az így kiömlő gáz Felderék lakószobájába hatolt. A házbéliek közül többen rosszul lettek a gázól. A gázgyár információjára szerint a gázcsővek a háború alatt nem lettek rendszeresen tisztítva és ez a közvetlen oka a csőrepedésnek. A holttesteket a felső temető halottas kamrájába szállították. A rendőrség megindította a vizsgálatot, hogy a szerencsétlenségért kit terhel felelősség.

Apáthy résztvesz a politikában.

Budapesti jelentés szerint dr. Apáthy István tiszteletére a függetlenségi és negyvennyolcas párt vacsorát rendezett, amelyen Apáthy beszédet mondott. Repatriálása óta ez volt az első politikai szereplése. Apáthy beszédében kijelentette, hogy Magyarország de zorganizációjaért és jelenlegi szomorú helyzetéért nem lehet a függetlenségi pártot tenni felelőssé. Az októberi forradalom tulajdonképpen nem is volt forradalom, mert a kettős monarchiát már korábban megdöntötte Csehország és Horvátország állásfoglalása. Ma még inkább kell harcolni a függetlenségi eszmékért, mint eddig. Rendet és tekintélyt kell teremteni, mert az ország csak így állhat talpra. Dokorozzunk többet és szeressük egymást, mert olyan kevesen maradtunk magyarok, hogy nemcsak az apagyilkosnak kell megbocsátani, hanem annak is, aki más politikai elveket vall. Apáthy kivívta Giesswein Sándor, Batthyány Tivadar és Abraham Dezső is beszélték. Apáthy a Természettudományi Társulat ülésén előadást tartott egyik új élettani felfedezéséről. Nyilatkozott tudományos programjáról is. Erdélyben visszahagyott tudományos anyagának megérkezését várja. Még néhány előadást szándékszik Budapesten tartani. Azután Milánóba és Nápolyba utazik és folytatni fogja a háború miatt megszakított tudományos hivatkozását.

Apró hirdetések

Levelezés.

REGI OHAI jellegre válasz ment. 4638

„ELNI SZERETNEK” jellegre levél érkezett. 4641

„PEHER LILIAM” jellegre levél érkezett. 4642

Vétel és eladás.

ANTIK PORCELLANT, bator, szobor, festmények, ékszert vesz Salon Artistique Boulevard Regina Maria (Andrássy-tér) 21. 10381

ELADÓ jókarban levő nagy Singer-varrógép. Bővebbet Pannónia-szálló szobássa. 4615

ELFOGADHATÓ ARON ELADÓK. Ebédlő, nappali, háló, uriszoba, konyha, háztartási cikkek, prém, ruhanemű és orvosi műszerek, elköltözés miatt délután 2—4-ig Strada Popa (Ferdinánd-utca) 7. 4616

FÜRESZGÉP, 5 lóerős villanymotorral, indítóval, vezetékekkel, egy tizedes mérleg, egy új kézikocsi, egy szivattyuskut és vaskályha eladó. Purgly Lajosné-utca 120. sz. alatt. 4631

KÖNYVTÁRAKAT, hangjegyeket, festményeket és bélyeggyűjteményeket vesz Kerpel könyvkereskedés. 924

ELADÓ allg. használt gyermekocsi. Strada Popescu (Edelspacher-utca) 22. 4634

BUTOROK, szalon tükrök, szalon garnitúrák jutányos árt eladók. Cim Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9948

KISEBB-NAGYOBB jókarban levő hordók, egy komplett fürdőszoba berendezés eladók. Cim: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9947

Alkalmazás.

VARRÓNÓ házakhoz ajánkozik. Cimeket a kiadóba kér. 4637

ÜGYES VARRÓNÓ házakhoz ajánkozik. Vidékre is megy. Cime: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9947

GYÁRI KOVÁCS felvétetik „Metallum” műhelyben Benoid-gyártelepen. 9948

Ellátás.

TELJES ELLÁTASSAL egy, vagy két kis diák felvétetik. Esetleg leány is. Cim kiadóban. 4635

Ingatlan.

ELADÓ magánház elfoglalható lakással, kerttel és istállóval Strada Popescu (Edelspacher-utca) 22. 4633

Különfele.

FUVAROZÁS helyben és vidékre olcsón vállaltatik Purgly L-utca 118. 4640

BELVÁROS KÖZPONTJÁBAN uri magánház nagy udvarral eladó, ugyanott egy hármass Wertheim-kassza eladó. Cim: Klein, Est hírlapirodájában. 10320

Senerg-fele Vachetalp

4648

Érdély eliamert legjobb talpgyártmánya, mely minőség tekintetében minden másnemű gyártmányt, messze felülmúl, kizárólag alant jegyzett cégekkel a legolcsóbb árban kapható.

Leichter Lipót. Weisz és Rosenberg. Löwinger Miksa. Kalász János.

Pehér babot, zabot, lenesét, szénát, szalmát, tüzifát, káposztát, burgonyát

bármily mennyiségben vesz „Doina” terménymag és áruforgalmi vállalat Arad, Strada Baritiu (Rákóczy-utca) 5. Ajánlatokat táviratilag. Távirati cím Doina.

Zimonyi pályaudvar leégett

Belgrádból jelentik: A zimonyi pályaudvaron a 4-éről 5-ére virradó éjjel tűz ütött ki, amely rövid időn belül az egész pályaudvart lángba borította. A tűz keletkezésének okát mindeztéig nem lehetett megállapítani, valószínű, hogy a nagy égést egy mozdonyból kipattanó szikra okozta. A tűz hihetetlen gyorsasággal terjedt, úgy, hogy rövid néhány óra alatt a pályaudvaron veszteglő negyven vagon bab a lángok martalékává lett. A zimonyi tűzoltóságon kívül a katonaság is kivonult, sőt az égés lokálzásában a város polgárságának is derekas része volt. A pályaudvar raktára, az abban felhalmozott áruval együtt, teljesen leégett. A kár harminc millió dinár.

Az adókötelesek és adótárgyak

1921. évre érvénytelé bíró összeírását, illetve bevallását az aradi rom. kir. pénzügyigazgatóság 56697—1920. számú rendeletével Arad város területén elrendelte. Az adótárgyak és alanyok összeírását (Áj, Soga, Poltura és a tanyák kivételével, nyomatvány hiányában, de célszerűség szempontjából házak, illetve családonként úgynevezett „Személybejelentő iv” alapján eszközöltetem. A „Személybejelentő iv” annyi példányban, ahány lakó, családfe esetleg albérlő (ágyra járó) van a házban, a házbérvalomási ivvel egyszerre a háztulajdonosnak, vagy házgondnoknak lesz kézbesítve, aki köteles azokat a bérlőknek kitöltés végett szétosztani, a bérlők (ágyra járók) kötelesek ezen ivatek kitöltve, az előlapon a családfe által aláírva, 3 napon belül a háztulajdonosnak vagy felügyelőnek visszaszolgáltatni. A háztulajdonos vagy felügyelő köteles ezen kitöltött ivatek a bejelentés és személyi adatok szempontjából, személyes felelősség terhe mellett átvizsgálni és ennek igazolásául a bejelentő lap külső oldalán, ott, ahol a családfe aláírva szerepel, baloldalon sajátkezűleg aláírni, az így szabályszerűen kiállított, átvizsgált és aláírt ivatek az azok átvételére jelentkező hatóságok közegnek átadni. A háztartás feje vagy családfe, a nőket is beleértve, illetve lakó, bármily cimen is lakják a házban, köteles a nekik kiadott iven a lakásban tartózkodó családfehoz tartozó „korra való tekintet nélkül” vagy ágyra járó, esetleg albérlőként jelenlevő, beleértve a katonai tiszteket és alkalmazottakat is, még az esetben is, ha el volna időlegesen utazva, feltüntetni és a megszabott határidőn be-

lül a háztulajdonosnak átadni. A személybejelentő iv kiállításánál, illetve kitöltésénél a családfevel együtt lakó családtagok kora, vallása, foglalkozása és esetleges keresete, a munkaadó megjelölésével, az erre rendelt rovatban feltüntetendő. Feltüntetendő az iv belső il-vel jelzett oldalán a családfe szolgáltatásban álló házicselédék, más háztartási alkalmazottak, a lakásban tartózkodó segédek és azok munkabére, kora, vallása és az utóbbiak lakása. Bejelentendő a hadmentességi díj szempontjából, a katonai szolgálatot bármily okból nem teljesített 20—32 éves férfi személyek, a lakónak birtokában levő személyszállításra használt egy- vagy kétfogatu járművek, bérkocsik külön, autók, egy- vagy kétszövű vadászfegyverek, minden adatok a jegyzet rovatban jegyzendő fel. Feltüntetendő a tulajdonosnál ugyancsak a jegyzet rovatban a kutyák, lehetőleg fajok szerint. A jegyzet rovatban vallandó be, illetve tüntetődik fel a lakó által bármely foglalkozásból eredő 5000 leit meghaladó évi összjövedelem és a 25000 leit meghaladó vagyon értéke, a lakásberendezés a vagyon bevallásánál figyelmen kívül hagyandó. Végül figyelmeztetem a város közönségét, hogy az, aki adókötelezetek összeírása alkalmával a személyét és vele közös háztartásban élő családtagjait s az összeírásához szükséges adatokat be nem vallja, vagy összeíró küldöttét valótlan bemonadásokkal félrevezeti, vagy munkájában hátráltatja, az 1883. évi XLIV. tc. 101. §-a a) pontjában megállapított pénzbírsággal fog büntettni. Gyárak és iparos műhelyek tulajdonosai alkalmazottaikat és munkasaikat a városi adóhivataltól kiszorgalando „munkásjegyzék”-ben vallják be. Aki vallomási ivét kiállítani nem tudja, adataikat a kiküldött városi közegeknek szóval is bemonthatja, a díjtalan felvétel helyességéért azonban felelősség a bemondot terhel. Sztoika József s. k. adóhivatali főnök.

A mai valutapiac.

Arad: az üzlet tartott volt. A kurzusok ma a következők voltak: dollár 62—63 lei, márka 82—83 bani, magyar korona 135 bani. Bucuresti: dollár 63—64 lei, márka 80—81 bani. Temesvár: dollár 63 lei, márka 82 bani.

A szerkesztésért

STAUBER JÓZSEF

lelel.

Censurat: ALEX. FRUGINA.

Írógépek vétele, eladása, javítása Bodnár írógép vállalatánál (a főpostával szemben).

10081

Kiskereskedők figyelmébe!

cigaretta papir, cigaretta hüvely, cipőkrém és fém tisztító bármily tételekben olcsón kapható az 4175

Egyetemi hallgatók üzletében, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 2.

Fratil Steiner Iuon Köő

börkereskedése

Arad, Asztalos Sándor-u. 2—3. Fióküzlet Ujaradon. 9981

Mindennemű bőrárak és cipészkelek legolcsóbb bevásárlási forrása. Szolid ár.

kőzmű és divatszövet áruhaza

Boros Béni-tér 16. (Waniosok há.)

Ajánlja dusan felszerelt raktárát kőzmű és rőfőszaru cikkekben, nagyban és kicsinyben. 10021

FIGYELEM! Iskolai gyermekruhák, őszi és téli felöltők nagy választékban! Nagyobb intézetekhez tömeges rendelésnél mint a kollekcióval kiutazunk! Allandóan nagy választék kész férfi- és női öltönyökben, őszi felöltőkben és téli kabátokban! Pontos munka! Külön mérték utáni esztály! Szives megkeresést kérünk: 3430

Fratil Komlós si Muzsav Strada Motianu (Forray-utca) 8. sz.

SCHÖN si MESSER

Rövid, szövött és norinbergi kereskedése o o o

ARA D, Boeckó-utca 1. Eladás nagyban és kicsinyben.

Az Aradi Kötő- és Kötőszövőgyár R.-T.

eruton hozza nagyrebesült vevőinek tudomására, hogy gyárüzömét

Lövész-utcai

ujjonnan felépített gyárába helyezte át, ahol 4379

mindennemű kötött- és kötszövött áruk a legjobb, legizlésesebb és legolcsóbb kivitelben allandóan

kaphatók.

Átköltözéseket

ugy helyben mint vidékre zárt és nyitott kocikkal, felelősség mellett olcsón végez

Eliás Lipót Fia

szállító 4502

Arad, Str. Eminescu (Deák F.-u.) 36.

CONVOCALE

la adunarea generala extraordinara a Fabriciei de masini, de vagoane si turnatorie „Ioan Weitzer”

care va avea loc la 28. Noembrie 1920. la orele 10 a. m. in Arad, in sala de sedinta a Societatei Anonime „Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár.”

Ordinea zilei:

Modificarea paragrafului 38.-lea al statutului.

Observare: In sensul paragrafului 14.-lea al statutului actiunile sau biletele lor de depunere, eliberate de vre-un institut public de credit, se vor depune cu opt zile mai nainte de adunarea generala, la instituttele urmatoare:

In Arad: La Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár.

In Budapesta: Első Magyar Iparbank, (Nádor-utca 12.)

In Viena: Allgemeine Depositen-Bank, (I. Schottengasse 1.)

4574

DIRECTIUNEA.

MEGHIVAS.

A Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon, rendkívüli közgyűlésére, mely Aradon, az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár üléstermében 1920. évi november hó 28-án délelőtt 10 órakor fog megtartani. Napirend: Az alapszabályok 38. paragrafusának módosítása. Jegyzet: Az alapszabályok 14. paragrafusa értelmében a részvények, vagy ezekről nyilvánros hitelintézetek által kiállított letétjegyek nyolc nappal a közgyűlés előtt a következő helyeken letéteményezendőek és pedig: Aradon, az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál, Budapeston: az Első Magyar Iparbanknál, (V., Nádor-utca 12.), Wien-ben: az Allgemeine Depositen-Banknál, (Schottengasse 1.) Az igazgatóság.

Tüzifa

waggonként és ölenként apritva és háshoz szállítva olcsó árban kapható az 4399

Aradi Kereskedelmi és Áruforgalmi Részvénytársaságnál

Aradi Ipar- és Népbank helyiségében